

Eiusdem Boetii ad cathegoricos syllogismos introductio.

m

Alta veteres philosophie duces posteriorum studiis contulerunt in quibus priusquam ad res profunda mersas caligine perveniret: quodaz quasi intelligentie luctatione preluderet: hinc institutionum breviorum copiam facilitate doctrina: hinc per ea quae illi plegomena vocant ad intelligentiam promptior via munit. Quibus igitur emulus prudentie statui obscurarum aditus doctrinarum premisse institutionis luce referare: presentem operam syllogismis quoque connectionibus omnis ratio continetur: addicere. Modumque eum custodire dicendi: ut facilitati atque intelligentie servientes astringamur a veteribus dicta latius enunciata brevius porrigamur: obscurata impropii novitate sermonis: consueti vocabuli proprietate prebeamus. Sed qui ad hoc opus lector accedit: ab eo primitum petendum velimus: ne in his quae nunquam alias attigerit: statim audeat iudicare: ne vel si quod in ludo pueriliu disciplinarum rudis adhuc et nondum firmus accepit: amplectendum atque et colendum putet: alia. n. teneris atque imbuendis adhuc auribus accommodata: alia firmis ac robustioribus doctrina mentibus reservatur: quare si quid est quod discrepabit: ne statim obstreperet: sed ratione consulta quod ipse sentiat quod nos afferamus veriore mentis acumine et subtiliore consideratione diiudicet. Ita namque eveniet: ut quod in primo statim studendi aditu didicerunt prospecta penitus ac potius deprehensa continentur. at si iam quisque suae scientiae defensor esse cupidus malit. (Hic hoc quoque vitium homines quos comprehendit discendi vetus ac longa segnitias: ut ab arreptis semel opinionibus non recedat: ne in senectute discendo nihil usque in senectutem didicisse videatur.) Si inquam malunt vindicare quam vertere quod vulgatis semel studiis ibiberunt nemo expetit ut priora condonent: sed ut maiora quamdam astruant atque altiora coniungant. Non. n. una atque eadem diversarum ratio disciplinarum: cum sit diversissimis disciplinis una atque eadem subiecta materies. Aliter. n. de qualibet orationis parte grammatico aliter dialectico differendum est. nec eodem modo lineam vel superficies mathematicus ac physicus tractat. Quo fit ut altera alteram non impediat disciplina: sed multorum consideratione coniuncta fiat vera namque atque ex omnibus explicata cognitio: sed de his hactenus. nunc de propositis ordiamur. Quoniam igitur nobis hoc opus est in cathegoricos syllogismos: syllogismorum vero copago propositionibus teritur. Propositionum vero partes sunt nomen et verbum: pars autem ab eo cuius pars est prior est: de nomine et verbo quae prima sunt disputatio prima ponatur. de hinc de propositione usque ad ultimum de syllogismorum connectione tractabitur.

N

omen est vox significativa secundum placitum sine tempore: cuius nulla pars significativa est separata. que definitio paulo enodatus explicanda est. nomen. n. vocem esse dicimus: quoniam vox nominum genus est: omne autem genus de sua specie predicatur: omnisque definitio a genere sumitur: ut si diffinitio hominem prius animal dicat quod est genus. post vero differentias iungat: quae sunt rationale mortale. Ita igitur nos quoque in nominis diffinitione vocem quidem ut genus sumimus cetera autem voci quasi differentias aggregamus. Sunt. n. vo-

ces que nihil designant: ut syllabe: nomen vero designativa vox est: quoniam nomen designat semper cuius nomen est. Secundum placitum vero adiunctum est: quoniam nullum nomen namque significat: sed secundum placitum ponentis constituentisque vocabulum. Illud. n. unaqueque res dicitur: quod ei placuit qui prius ei nomen impressit. Alias. n. sunt voces naturaliter significantes: ut canum latratus iras canum significat: et alia eius vox blandimenta: gemitus est designant dolorem: sed non sunt nomina: quia non designant secundum placitum. sed secundum naturam. sine tempore vero: quod et verba voces sunt significantiae et secundum placitum sed distant a nominibus. quia nomina quidem sine tempore sunt: verba vero cum tempore. Quibus vero nulla pars significativa est separata: nomina ab oratione distinguntur. Oratio namque vox est significativa secundum placitum et aliquoties sine tempore: ut hic versus. Merine galathea thimo mihi dulcior byble: sed orationis partes separate a tota oratione designant: nomen vero nihil extra designat: atque in illis quidem nominibus que figure sunt simplicis nihil pars omnino significare manifestum est: ut in eo quod est cicero: nulla pars separata designat neque ci. neque ce. neque ro. at si nomen compositum fiat significare aliquid separate partes videntur. Sed in eodem nomine quod ex utrisque compositum est: separate nihil designat: ut si dicam magister partes eius nominis sunt magister atque ter: que sumpta extrinsecus et a nominis parte separate significatione non carent. utraque. n. adverbialiter significat qualitatem: sed cum magister quod est compositum nomen alicuius artis peritum doctoremque significet: magis neque partem doctoris: neque totum doctorem poterit designare. Eodem quoque modo ter: neque in toto significat: neque in parte doctoris id est re illas que magistri vocabulo subiecta est nulla ratione designat. Compositorum ergo nominum partes nihil eius rei quam in unum convenientes vocabulum designabant: disjuncte distracteque significant. alia vero significare possunt. sed tunc non partes nominis: sed ipsa sunt nomina: quod. n. coniuncta significant: id divisa atque seposita non designant. Iuncta autem magis et ter doctoris significationem tenebant. separata igitur omnem significationem doctoris amittunt. sed ne quis superius posito calculum eriplo: nec magister compositum nomen esse concedat: vir fortis esse compositum nomen si uno proferatur accentu nullus negabit: cuius partes vir atque fortis quod in eo quod est vir fortis significare dicantur: non iam nominis partes: sed ipsa sunt nomina: nec vir fortis unum erit nomen: sed potius oratio: quae duorum nominum collata significatione convincitur. quod vir fortis cum unius accentus intentione prolatum non est oratio sed nomen: cuius partes nomina esse non poterunt. ac si nomina non sunt: cur neque naturales affectus neque ut verba significant: omnino nihil designant. quare concludendum est: cum quolibet voces propria significationem tenent: non partes nominum sed ipsa esse nomina: cum vero unius formam nominis copulauerint: eo considerant ut partes vis proprie significationis amittere: sed de his in commentario libri Aristotelis periermenias satis deum est et maior eius tractatus est quam ut nunc totus valeat expediri. sed quoniam sunt quaedam voces: quae et designative sunt et secundum placitum: et sine tempore: quarumque partes nihil extra significant: neque tamen proprietates nominis naturamque observent: discernende prius sunt: additisque differentiis a nomine segregandae: ut quae sit vis nominis evidenter appareat. Adiecta. n. semper negatione nominis vocem dubiam facit: quae neque verbo neque orationi: et si interius consideratum: sit neque nomen

nomini possit annecti: vt si quis dicat: nō homo: vox est significatiua: designat. n. quicquid hō non fuerit. scdm placitum: eas. n. oīno partes bz: quas ad significationem vel negationis vel hoīs placitum vocabula ponentis assumpsit. sine tpe que res eam voces. q̄ dicit non hō separat ac seiungit a verbo: et eius ptes nihil extra significāt ne oratio esse videatur. non hō .n. vox iuncta est ex negatiua particula et hoīe que in eodem noīe separata nihil designāt. significat. n. non hō vel equū vel canem vel qcquid (vt dcm est) hō si fuerit. Sed que est negatiua neqz hoīs neqz eq neqz vllius substātie significationē tenet. Itēz hō neqz canem neqz quicquid hō non fuerit: significare potest. quocirca in ea voce que est non hō partes nihil separate significāt eius rei: quā tota vocis cōpositio designabat. Atqz ideo nec in orōe quidē poni pōt. Si q̄s .n. eam vocē que est non hō orationem pcedat: nihil aliud eā esse fatebitur quā negationē. negatio autēz oīs vera vel falsa est: qui at dicit nō hō neqz veritas tez nunciat neqz mendaciū. ¶ Preterea ab oī negatione si quis negatiuū seiungat aduerbiū: affirmatio relinq̄tur: ab ea at voce q̄ est non hō si quis auferat id qd est negatiuum aduerbiū: hō relinquetur: qd nō dum est affirmatio. Quocirca si non hō hec vox: negatio esse non pōt: nihil at aliud esse videretur. si esset orō: concludendū est negationē iunctā cum noīe orationem esse non posse: nomen. n. oē certum aliqd definitūqz significat vt hō: equus: canis: et cetera. nō hō autem vox non aufert quidem qd significatur a noīe: nec prescribit qd ipsa significet. Quocirca qm̄ significat quidē aliquid sed non finitum negatio iuncta cum hoīe: infinitū nomen vocetur. Addenda ē ergo diffinitioni noīs dīa. s. vt nomen sit qd cum ceteris q̄ dicta sunt sit definite significationis. Jam vero casus noīum non altius intuentibus noīa videantur. Quis. n. catonis et catoni atqz binōi voces que rectis noībus inflectuntur: noīa esse non existimet. Sed hec quoqz voces a noīe quadā differentia discrepabunt. Oē. n. nomen iunctum cum est verbo enunciationez reddit ac suscipit mendaciū veritatēqz nām: vt cato est vel dies est. at si est verbū casibus adiungat neqz enunciatio sit neqz plena snīa orōnis absoluitur: vt catonis est: nec snīam bz absolutam nec veri aliquid pōt notare nec falsi: atqz idcirco non noīa sed casus noīum nuncupantur: nā cum id a quo quidqz flectit: primū sit: illud vero qd ab inflexione primū nascitur: sit scdm neqz idem primū ac scdm esse possit manifestum est casus noīum non idem esse q̄ noīa idcirco ceteros quidē genitiuū datiuū accusatiuū casus appellant grāmatici: primū vero rectum ac noīatiuum qd hic locū principem in significatione possederit. faciēda ē igitur noīs plena neqz vllō diminuta diffinitio sic. Nōmē est vox significatiua scdm placitū sine tpe cuius nulla pars significatiua est separata aliqd finitum designās cum est verbo coniuncta faciens enunciationē. separat igit nomen vox quidēz ab articulis atqz inanimatis sonis. Designatiua vero a vocibus q̄ nihil significāt. fm placitū a vocibus nā significantibus sine tpe a verbo quod a tps significatione nō recedit. Cuius nulla ps separata significat ab orōne cuius quemadmodū ptes extra significant: paulo posterius disseram. Aliquid definitum designās: ad his vocibus q̄ nomen negationēqz coniungunt et nomīa faciunt infinita. Cū est verbo faciens enunciationez: a casibus qui cū est copulati non possunt plenam per

ficere atqz explicare sententiā. In verbo quoqz eadem fere cuncta conueniunt nisi in significatione temporis a noīe separatur. Oē. n. verbum actionē passionem ve designat: que fieri sine tps notatione non potest. Est itaqz verbi diffinitio hec. verbum est vox significatiua fm placitum cum tpe cuius nulla pars significatiua est separata. vt currit vincit. sed si verbis negatiua copulentur aduerbia sicut infinita verba: sicut fieri noīa diximus infinita: vt cū currit aut vincit certum aliquid finitum ve designet: addita negatiōe id quidē quod a verbo designatur intercipit. Quid vero aliud fieri dicat tali significatione nō terminat preterea negatio iuncta cū verbo siue in eo qd est: siue in eo qd nō ē recte dici pōt: vt homo non currit. si esse autem orationē aut enunciationez negatiuā illa prozsus argumēta monstrabūt q̄ infinitum nomē ab oratione aut negatione diuidebant. Sed qm̄ principaliter presentia queqz sentimus: his at rebz quas presenti sensu concipimus: indita esse a mortalibz vocabula manifestum est. Recte dicis verbum semper significationem temporis habere presentis: vt currit aut vincit. Curreret autem aut vinceret: et cucurrerit aut uicerit: nō sunt verba: sed verboz casus. s. quia a presentis temporis significatione flectuntur. est ergo verbi plena diffinitio sic. verbū est vox significatiua fm placitum cum significatione temporis cuius nulla ps significatiua est separata aliquid finitū designans et presens. Restat igitur vt de oratione dicamus. s. prius videtur esse monstrādum vtrum ne nomen et verbum sola in partibus orōnis ponātur an vt grāmatici volunt et reliqua orationis ptibus debeāt aggregari. Grāmatici enim considerātes vocum figuras octo orationis partes annumerāt. ¶ Philosophi vero quorum oīs de nomine verboqz tractatus in significatione est: duas tātum orationis partes esse docuerunt: quicquid plenā significationem tenet siquidem sine tempore significat nomen vocātes: verbum vero si cum tempore. atqz ideo aduerbia quidem atqz p nomina nominibus iūgunt sine tempore enim quidā constitutum definitūqz significāt. nec interest q̄ flecti casibus nequeūt: non est hoc noīum propriū vt casibus inflectātur. Sunt. n. nomina que a grāmaticis aptota noīantur. pticipium vero qz tēporis significationem trahit et si casibus effertur: verbo tñ recte coniungitur. Interiectiones autem siquidem nāliter significant nec verbo nec noī copulāde sunt: verbi. n. ac noīs diffinitiones non hnt esse nālīa: sed ad ponētis placitum constituta: atqz ideo nec in orationis ptibus numerabunt. Oratio. n. positione significat: nā si nāliter significaret oratio: non diuersa gentes oratione loquerent. Si q̄ vero interiectionum positioe significant: qm̄ finitam sine tpe affectionez designāt recte noībus annumerātur. Que vero ipse quidem nulla propria significatione nitunt cum aliis vero iuncte designāt: vt coniunctiones atqz propositiōes. ille ne partes quidem orationis esse dicende sunt: orō. n. ex significatiuis ptibus iuncta est. Quocirca recte nomen ac verbum sole orationis partes esse dicuntur. ¶ Ratio est vox significatiua fm placitum: cuius partes aliquid extra significant: Oratio igitur bz simul cum verbo et nomine cōmune q̄ vox est q̄ significatiua est: q̄ fm placitū est: separatim vero cum noīe illi cōe est q̄ aliqñ sine tpe est: vt virgilianus quē supra diximus versus Merine

galathea thimo mibi dulcior hyble: et qui sequitur. Candidior cignis bedera formosior alba. Luz verbo autē q̄ interdū cum temporis significatione profert̄ vt si qua tui coridonis h̄z te cura: venito. Differt autē ab vtroq; q̄ partes orationis a tota separte oratiōe significant. sunt. n. partes orationis nomē et verbum que significatiua esse dum ea diffiniremus ostendimus significant igitur ptes orationis vt dictio nō vt affirmatio: q̄s q̄ aliquotiens quidē vt affirmatio: sed nō semper tñ semper autē vt dictio: est. n. dictio simplex verbi ac nomis nuncupatio. nā cum dicimus si dies est: lux est: h̄c totam orationē si diuidere in ptes velimus. s. dies est lux est: vtraq; pars vt affirmatio significabit dies est: lux est affirmationis esse manifestum est. at si minutatim tota orationis mēbra carpat: vsq; in nota ac verba postrema fiet resolutio. Dicemus. n. partes esse superius posite orationis dies et lux et est: que per se prolata non sunt affirmationes. solū possibile est veluti si quis dicat lux est: busus ptes sunt: lux atq; est: quas non esse affirmatiōes sed simplices dictiones nullus ignorat. cū igit̄ oratio quidē non semp in affirmatiōē solui q̄at: semp autē in simplices dictiones: voce dem̄ est orationis ptes extra aliqd̄ designare non vt affirmatiōes: sed poti⁹ dictiones. Orōis at spēs: vt arctissime diuidamus sunt quq; interrogatiua: vt quo te meri pedes an quo via ducit: in vrbē: Imperatiua: vt suggere tela mibi. Inuocatiua. vt dii maris et terre tempestatūq; potētes. Deprecatiua. ferte viā v̄tī facillē et spirate scōi. Enūciatiua: est mibi disparibus septē cōpacta cicutis fistula. Quaz quidē p̄ter enūciatiōē nulla vel esse aliqd̄ vel nō esse designat. Leterē nāq; vel interrogat: vel inuocat: vel imperant: vel precant. Enūciatioue ro semp esse aliqd̄ aut nō esse significat. Atq; ideo sola enūciatio est: in q̄ veritas vel falsitas inueniri q̄ant. vñ ēt enūciatiōis nascit̄ diffinitio. est. n. enūciatio q̄ v̄z falsum ve denūciat. Hanc ēt proloquium vel propositionē Tullius vocat. q̄ quidem p̄tim simplex partim p̄posita: simplex est q̄ conditione seposita esse aliqd̄ vel nō esse proponit vt plato phus est. Composita vero que ex duabus simplicibus copulante conditiōe consistit: vt plato si doctus est phus est. Simpliciu vero enūciatiōnū alias in qualitate sitas: alias in q̄titate d̄rias inuenimus. in qualitate q̄dem q̄ alia affirmatiua: alia negatiua est. enūciatio affirmatiua ē enūciatio aliqd̄ de aliquo significans: vt plato phus est: phum de platone p̄dicam⁹. Negatiua vero est enūciatio aliqd̄ ab aliquo predicatione seiungens: vt plato phus non est. phum. n. a platone tali predicatione seiungimus. scdm̄ quantitātē vero differentie enūciatiōnū sunt q̄ alie quidē vniuersales: alie p̄ticulares: alie indefinite: alie singulares. vniuersales sunt q̄ siue affirmant siue negēt vniuersaliter tñ enūciant vniuersale subiectū: vt oīs homo sapiēs est. nullus hō sapiens est. hō vniuersale quiddā est: multos. n. sub se indiuiduos cohercet et continet: qui vniuersaliter enūciatur dum ei oīs: vel nullus adiungitur. P̄ticulares vero que vel affirmando vel negando ambitum subiecti vniuersalis in partem redigunt: vt quidam hō sapiens est: quidam hō sapiens non est: hic. n. vniuersalitas hōis adiecta p̄ticulari determinatione minuta est atq; in partem redacta. indefinite vero sunt que absq; vniuersalitatis et particularitatis determinatione dicuntur: vt est homo sapiens: non est homo sapiens. Sin-

gulares vero sunt que de singulari aliquid et de indiuiduo affirmando negando ve proponūt vt socrates sapiens est: socrates sapiens nō est. Differt autē particularis propositio a singulari: q̄ particularis quidē vnū aliquem subicit: nec quis sit iste designat: vt quidam hō sapiens est: quis iste hō sit propositio nō declarat. Singularis vero vnū aliquem sumit: et q̄s iste sit significat vt socrates sapiens est. vnū. n. et hūc socratem sapientem esse proposuit. Amplius particularis oīs vniuersalem quidem terminum ponit: sed ei detrahāt vniuersalitatem dum qualitātē particularitatis adiungit: vt in propositione: quidam homo sapiens est. homo vniuersalis est terminus: multos enim propria predicatione concludit. Sed q̄ d̄r quidam ad vnū: homo redigit̄. qui vniuersale persisteret nisi particularitas fuisset adiuncta. in singularibus vero propositionibus predicato termino semper indiuiduū supponitur vt socrates sapiens est. socrates enī singularis est atq; indiuiduus. idcirco igit̄ illa particularis propositio que ptem ex vniuersalitate detrahāt. hec singularis q̄ in singularis atq; indiuidui predicatione consistit. Simplicium vero enūciatiōnū ptes sunt subiectum atq; predicatum: subiectum ē qd̄ predicati suscipit dictionem: vt in ea propositione q̄ est plato phus est: plato subiectum est: de ipso enim phus predicatur: et in eo philosophi suscipit dictionē. P̄dicatum vero est quod dicitur de subiecto: vt in eadem propositione phus dicitur de platone subiecto. semper. n. quod subiectū est vel minus est vel eāle predicato: minus quidem vt in ea propositione de q̄ pauloante tractauimus: plato enim philosophi nomen non pōt eāre: neq; solus plato phus est: equalis vero est subiectus terminus predicato: vt si quis dicat hō risibilis est: homo. n. qui subiectus est terminus p̄dicato risibili coequatur: vnde fit vt possit reddi reciproca predicatio. s. vt vices subiectum predicationis p̄mutent: fiat subiectūq; qd̄ erat antea p̄dicatū versōq; ordine predicetur qd̄ fuerat ante subiectum vt si dicatur qd̄ risibile est hō est. omnia. n. que sunt eālia de seinnicem predicantur. vt vero id qd̄ subiectū est maius possit esse predicato. nulla p̄orsus enūciatione contingit. ipsa. n. predicata nā minora esse non patitur. Sed q̄ equalis vel maius est id semper de eāli vel minore predicatur. Hās vero enūciatiōnū ptes idest predicatum atq; subiectū terminos appellamus. Termini vero dicunt̄ q̄ in eos postrema sit resolutio. itaq; in singularibus vel indefinite propositionibus duos terminos semp inuenimus et verbum qd̄ propositiones determinet qualitātē vt in propositione q̄ dicimus socrates sapiens est: socrates quidē ac sapiens terminos esse manifestū est: est vero verbum nō est terminus: sed designatio q̄litate: et qualis propositio sit negatiua an affirmatiua significat: et nunc q̄dem solo est verbo propositioni accommodato facta est affirmatio. At si non qd̄ est aduerbiū negatiuum esset adiunctū: ita diceretur. socrates sapiens non est. atq; hoc mō mutata q̄litate fieret de affirmatione negatio: est igit̄ et nō est nō sunt termini: sed vt dictū est significatio q̄litate: eadē oīa ēt in indefinite propositione conueniūt: q̄ si sint tales orationes: socrates est: dies est. est vi gemina fungit̄. s. predicatū: est. n. verbum de socrate vel die predicatū vel significatione q̄litate. idem nāq; est: solum positū affirmationē efficit: cū negatiuo aduerbio negationē ac sint p̄positiones q̄ differentias secum habeāt qualitatum:

litate: ut sunt vniuersales ac pticulares: eadē vis p
manet terminoz: omnis enī ac nullus ⁊ quidā termi
nis nō annumeratur: sed enūciationū significāt qua
litate. Atq; ideo recte quod subiectū ac p̄dicatū termini
nuncupati sunt: quoniā in eos tātus resoluitur p̄posi
tio. Cetera enim que simplicib⁹ enūciationib⁹ adiun
guntur: aut qualitatem p̄positionū retinēt: aut quāntita
tē significāt. Prop̄ositionū vō simpliciu alie sūt: que
in nulla pte cōueniūt: vt plato philosoph⁹ est: ⁊ vir
tus bona est: vtraq; enī aliud qddā de alio p̄dicatur
nec habēt aliqd in p̄ponēdi ratione cōmune. illa enī
platonē philosophū dicit. illa virtutē bonā eē pronū
ciat. alie vō sūt que aliqua terminozū participatione
iungunt. id at̄ duobus fieri modis potest: aut enī or
dine eodē: aut per ordinis commutationem. Eodē vō
ordine duplici mō: si v̄l simplices terminos in vtrisq;
cōstituas: vel si per oppositionē fiat p̄ticipatio termi
nozū: quod tribus neq; amplius cōtinget modis: nā
vel p̄dicato vel subiecto: vel vtrisq; terminis nega
tio copulat. Ordinis ē cōmutatione cōueniūt duob⁹
modis: aut enim p̄ simplicem terminozū predicatio
nem: aut p̄ eorū dē terminozū oppositionē. hac quoq;
oppositio terminozū triplicē recipit modū: cum nega
tio vel p̄dicato vel subiecto: vel vtrisq; coniūgitur
ille vero que altero termino participant ⁊ trib⁹ mo
dis: vel cū in vna p̄positione qd̄ p̄dicatur: i altera
subiectū ē: vel cum idem in vtrisq; p̄dicatur: v̄l cum
idem i vtrisq; subiectus ē: ⁊ quoniā osum sibi met con
uenientius p̄positionū ordinatissimā fecimus diuisio
nē nūc de singulis quibusq; tractemus: ac primū de
ea p̄positionū cōuenientia q̄ cū vtrisq; participet ter
minis participadi tñ ordinē seruēt: ea est huiusmodi.
ois hō sapiēs ē: nullus homo sapiēs est: vtraq; enī p̄
positio hōiem subijcit: ⁊ p̄dicat sapiētē: ⁊ euz vtroq;
termino cōgruāt: sicut tamen diuerse: quoniā hec af
firmatio est illa negatio: ⁊ hoc qd̄ exēpli gratia di
ctus sit. plenius vero fiet de tali p̄ticipatiōe tractat⁹
hoc mō cūctarū simpliciu p̄positionum differentias
vel in qualitate vel in quāntitate sitas eē ostēdim⁹: in
quāntitate cum vniuersaliter p̄nūciant vel pticulari
ter vel idēfinite vel singulariter p̄ferunt. in q̄litate
vero euz hec quidē affirmatiue sunt: ille vō negatiue
Si igitur duas affirmatiuas aggregam⁹: sūt mixte
euz vtrisq; octo differentie. que simul qualitatem quāti
tatēq; cōtineant Sūt autē mixte hec: affirmatio vni
uersalis: negatio vniuersalis: affirmatio pticularis:
negatio pticularis: affirmatio idēfinita: negatio idē
finita: affirmatio singularis: negatio singularis. Qua
rū qd̄ idēfinitas singularēq; segregem⁹: ⁊ de vni
uersalib⁹ ac pticularib⁹ differam⁹. Describat ergo
vniuersalis p̄mū affirmatio. omnis hō iust⁹ est: cui⁹
aduersus tenet locū negatiua p̄positio vniuersal. nul
lus hō iustus est. itez sub vniuersali affirmatione po
nat pticularis affirmatio: quidā homo iust⁹ est: hanc
aduersa frōte respiciat: sitq; vniuersali negatiue sup
posita pticularis negatio. qdā homo iust⁹ non est.

Uis affirmatio.	Uis negatio.
Omnis homo iustus est	Nullus hō iustus ē
Quidā homo iustus est	Quidā hō iust⁹ nō ē
Particularis affirma.	Particularis neg.

Harū igit affirmatio atq; negatio vniuersalis qua
litate qd̄ discrepāt: sed quantitate cōcordant: nam
q̄ hec qd̄ affirmatio est: illa vō negatiua est sūt in

qualitate diuerse. q̄ vō vtraq; vniuersalis est: quāti
tate cōueniūt. harū igit vel vtrasq; falsas: vel vnaz
verā: alterā falsā recipere possibile ē: vtreq; autē si
mul vere nequeūt iueniri: nā in p̄posita descriptiōe
affirmatio que est. omnis hō iust⁹ est: ⁊ negatio que
est. nullus hō iust⁹ est. cum vtreq; sint vniuersales:
neutra tamē ē vera. at si sit affirmatio. omnis hō ani
mal est: atq; vniuersaliter denegēt ita. null⁹ hō ani
mal est: vel ita. omnis homo lapis est: null⁹ hō lapis
est: vnā verā alterā falsā eē necesse ē. Atq; iō quo
tiens ea p̄dicatur que ⁊ conuenire subiecta ⁊ ab eo
valeāt segregari: ⁊ vniuersaliter illa confirmat: hec
denegat vtrasq; falsas cōtingit: velut super i⁹ p̄c̄tis
declaratur exēplis: iustitia enī cū eē i hōib⁹ possit: nō
tñ ita hominib⁹ inbesit: vt ab eis separari nullo mo
do queat: atq; iō neq; ois hō iustus est: neq; ois ho
mo iustus non est: contingit vtrasq; mentiri: at si tale
sit qd̄ a subiecto abstrahi separariq; nō possit: v̄l qd̄
nūq; possit euenire subiecto: ⁊ que vniuersaliter af
firmatiua ē: vniuersaliter abnuatur: euenit vni veri
tatē alteri semp adesse mēdaciū: s; ita vt si a subiecto
quod p̄dicat nō pōt segregari: vera sit semp affirma
tio: falsa negatio: at si qd̄ euenire si pōt p̄dicat. affir
matio qd̄ falsa sit: sed vera sit negatio: nā quoniam
animal non ab hōie pōt segregari q̄ hōiem aīal esse
cōfirmat: vera ē: falsa vero illa q̄ negat: itez si qd̄
nō pōt fieri p̄dicet: fiatq; affirmatio. oēm homines
esse lapidē: idq; aduersa p̄positio neget: nullumq;
hōiem lapidē eē concedat: negatio quidē veritati af
firmatio aut iūcta est mendacio: simul aut veras esse
affirmationē vniuersalē vniuersalēq; negationē nul
la poterūt exēpla mōstrare: atq; ideo vniuersalis qd̄
dē affirmatio vniuersalisq; negatio cōtraria dicūt.
nā vt i contrarijs aliqd mediū cōtinentib⁹ potest neu
trum iesse subiecto: vt corp⁹ neq; nigrus sit neq; albū
qm̄ ē qd̄ p̄ter ea eē possit vt rubrū: itēq; in contrarijs
medietate carentib⁹ necesse ē alterum semper inesse
subiecto: vt omne animal aut dormit aut vigilat: qm̄
iter dormire ac vigilare nihil mediū ē: vt autem si
mul atq; i eodē vtraq; cōtraria reperiantur fieri ne
quit. ita ēt i vniuersalibus affirmatione ac negatiōe
vt vtreq; false sint: exēplo cōtrariozū aliquid mediū
claudūt: vel altera vera: falsa vero altera: sicut i cō
trarijs que medio carent fieri posse manifestū ē: s; i
possibile ē: vt vtriusq; sententia i v̄itate cōueniat: si
cut nulla cōtraria simul eē patiuntur. Atq; ideo vni
uersalis affirmatio vniuersalisq; negatio p̄trarie no
minatur. He igitur nō eā vis ipsa semp aduersitate
cōseruāt: vt eis sit p̄petua atq; i conciliata discordia:
nec se semp iūcē perimūt: que cū sentētia diffidiāt:
cōi tñ falsitate cōcordāt: si igitur eaz vna sumnota
sit: nō necesse ē vt eē altera cōsequatur: fieri enim po
test vt neutra sit: velut si oēm iustum esse hominē de
struat: nō ē cōsequēs vt nullus hō sit iustus: que sub
bis p̄positionib⁹ collocātur idēst pticularis affir
matiua atq; negatio subcōtrarie nom̄ hnt: idcirco q;
vniuersalitati pticulare cōmune subiectū ē: cū igit
vniuersales itelligūtur eē p̄trarie: subcōtrarias esse
necesse ē q̄ sub vniuersalib⁹ collocantur. Hoz quoq;
quāntitas eadē: quoniā vtreq; sūt pticulares: diuer
sa qualitas itelligitur: qm̄ affirmatio est: illa vero ne
gatio: sed quāq; cōtrarijs videant eē subiecte: cōuer
so tamē modo pticulares i v̄itate sibi met: nō i fal
sitate cōsentiūt: nā vt hec verū: falsū illa pronūciat:
atq; vtreq; sint vere facile p̄positis declarat exē

Liber.

plis: vt vō vtręq; false sint: nō potest inueniri. nam si quidē quod neq; separari neq; possit adesse subiecto: alterutra enūciat. ppositio: vna ē vitati: altera cognata mēdacio: et si qdē quod a subiecto separari nō potest p̄dicet: affirmatio sola vitatis calculus tenet. at si qd subiecto ip̄sibile adesse dicat: sola obtinet negatio veritatem. vt si quis enūciat: quidāz homo aīal est: et alius neget: quidāz hō animal nō est: vel ita: quidāz homo lapis ē: quidāz homo lapis nō ē: vtręq; affirmationum negationūq; oppositio verū inter se falsūq; ptitur. Sed i prioribus quidē affirmatio: in posterioribus at vera negatio ē: at si quod euenire qdē possit: sed a subiecto tamē aliquādo valeat segregari: affirmatio pticularis negatioq; pnūciat: vtręq; veras eē necesse ē: vt qdā homo iust⁹ ē: quidāz homo iust⁹ nō ē: vt vero vtręq; false sint: nulla poterūt exēpla cōgruere: quo circa ne iste qdē q̄s subcōtrarias appellamus semper sese inuicē p̄mūt quandoqdem aliquotiēs in veritate concordant. at si omnibus differētis dissidētes ac seiuicē destruentes inuenire conemur: respiciēde sūt angulares. hec vō sūt vniuersalis affirmatio et negatio pticularis: v̄ vniuersalis negatio et affirmatio pticularis: bis enī q̄ta iter se discordia manifesta est: vt neq; in falsitate vnq; neq; in vitate cōueniāt: sēperq; necesse est cū affirmatio sit vera negatione esse mēdaces: cū negationi adsit veritas: affirmationi eē propriā falsitates: at primūz cū geminas esse ppositionū differentias dixerim⁹ in qualitate scilz et quātitate: harum et qualitas diuisa eē pbat et quātitas: nā q; hec affirmatio est illa negatio: in qualitate diffētiūt. qdō hec vniuersalis illa pticularis quātitate discordant. item neq; in falsitate neq; in vitate vnquā poterūt cōuenire: siue enim de his que a subiecto abesse nō possūt: vnā sēper veras eē necesse ē alterā falsā: nā si talis termin⁹ p̄dicatur: vt eū v̄ adesse subiecto v̄ nō adesse cōtigat: vniuersales sēper false sūt: pticulares vere sūt. si quis enim ita pponat: omnis hō iust⁹ est: atq; alius neget. quidāz homo iust⁹ non ē: vniuersalis affirmatio falsa ē: pticularis est vera negatio. Similiter autē si quis ita pponūciat. null⁹ hō iust⁹ est: vniuersalis negationis falsa: pticularis affirmationis vera sētētia ē: ita in his que v̄ adesse subiecto v̄ abesse cōtigāt. vniuersales falsitati cōiūcte sunt: pticulares obtinēt veritatem. at si tales termini sint: q; separari atq; a subiecto diuidi nequeāt: siue illa sit vniuersalis siue pticularis berebit semper affirmationi vitas: negationi mēdaciūz vt si qs vniuersaliter enūciat. omnē hominē eē aīal: aliusq; pticulariter neget: quēdā hominē nō eē aīal. affirmatio vniuersalis verū loqitur: pticularis negatiue falsa sētētia est. itē si qs vniuersaliter negādo pponat nullum hominē esse aīal: pticularē affirmationē vitas sequitur: beret vniuersalis negatio falsitati: quod si sint que predicantur: vt nūq; possint adesse subiecto: seu ille vniuersaliter seu pticulariter pponantur. negationes ornat vitas affirmationes falsitas decolorat. Si qs enī p̄firmat dicēs omnē hominē lapidē eē. aliusq; quēdā hominē nō eē lapidē respōdeat. vniuersalē affirmationē falsitas: pticularē negationē vitas tenet. quod si ita quis vniuersaliter neget. null⁹ hō lapis ē: et pticulariter affirmet qdāz hō lapis est. vniuersali constat negatione vitas: pticularis affirmatio nō caret falsitate. Quoquo igif mō predicata v̄ subiecta mutaueris: si tamē vniuersalē affirmatiuā pticularis negati-

ue: v̄ vniuersalē negatiuā pticulari affirmatiue confortā a singulariter cōsideratione cōmittas: si hec falsa: illā veras cōtigat: et si hec vera ē. illā falsā necesse eē inueniri. atq; idcirco has iter se oppositas et cōtrarias dicitōrias nūcupam⁹: et hacten⁹ qdē affirmationes et negationes aduersis itētionib⁹ conferētes: qd in eis discordie ac diuersitatis esset ostēdim⁹. nūc vniuersalē affirmationē pticulari affirmatiue: et vniuersalem negationē pticulari negatiue ad vitatis falsitatisq; cōueniētiam cōparemus. harūz namq; inter se nulla discordia est: atq; ideo nō de earū dissēsu: sed de cōsēsu poti⁹ videt esse querendum. p̄imum igitur vniuersalis affirmatio et pticularis affirmatio subalterne dicunt: quoniā altera subiacet alteri idest pticularis affirmatio vniuersali affirmatiōi supposita est atq; subiecta veluti pars itra totū semp ābituz latet idēq; de v̄ pticulari negatiua dicēdū ē. subalterne enī vocātur: q; superior atq; āplior vniuersalis negatio itra se pticularē negationē claudit et continet. De igitur tali rōne cōsentiūt: si. n. v̄les i vitate p̄cedāt pticulares veras eē necesse ē: vt si qs vniuersaliter affirmādo pponat: oēs hoīes aīal eē: q; cū sit vera pticularis sibi affirmatiōis vitatē comitē trahit: ea vero ē: qdā hō aīal ē: nā si verū ē oēs hoīes eē aīal: verū ē eē aliquē. itē si quis vniuersaliter enūciat nullum hominē esse lapidem: verum dixerit: at subiecta ei pticularis negatio idem retinet: nec mentit⁹ q; dixerit: quēdā hoīes lapidē nō eē: ita igitur vniuersalibus affirmatione ac negatiōe vera dicētib⁹: pticularis affirmatio et negatio verā vniuersaliū sententiā cōsequuntur. at si vniuersales false sint non necesse ē pticulares vniuersaliū cōsensu p̄bere mendaciū: velut in his vniuersalib⁹ q; pponūt cōm hominē esse iustū vel nullū hoīem eē iustū: que cum vna sit affirmatio: altera vero negatio: vtręq; sunt false: s; eas pticularium falsitas nō ex necessitate cōsequitur. nā et quēdā hoīes eē iustū: que pticularis ē affirmatio: vere quis dixerit. atq; ideo falsis vniuersalib⁹ pticulares veras eē non necesse ē: quod enim vniuersalis affirmatio falsa dicatur: oēm hoīem eē lapidēz errat pticularis affirmatio: que pponit quēdā hominē eē lapidē: at si vniuersalis negatio falsa proponatur. nullū hoīem eē animal: nō idcirco pticularis erit vera negatio: si pronūciat quēdā hominēz non eē animal: atq; ideo vniuersalibus quidē in veritate manētibus pticularis necesse ē vniuersalibus cōsentire veritati: at si vniuersalibus falsitas iberebit: pticularis tum veras: tū etiā falsas eē possibile ē: veras quidem si qd tale p̄dicetur quod adesse subiecto possit et subiecto valeat separari: falsas eē vtręq; affirmationē qdē pticularē: si i eo sit vniuersalis falsa affirmatio: quod subiecto nō pōt cōuenire: negationē pticularē: si i eo vniuersalis negatio mentiatur qd a subiecto nō pōt segregari: vt posita superi⁹ exēpla declarāt. qd si ad veritatis et falsitatis cōsequētia pticularis p̄positiōes locum principē sortiātur: cōtraria eis vniuersales p̄positiōis rōne conueniūt: nam si sint false pticulares: vniuersales falsas esse necesse ē: si vero pticulares vere sint: tū vniuersales vere sunt: tum etiā false: nā si pticularis affirmatio ē falsa: q; dicit: aliquē hoīem eē lapidē: vniuersalis quoq; affirmatio falsa est: que proponit omnē hoīes eē lapidē: item si pticularis est falsa negatio que dēcernit quēdā hominē non esse animal: falsa erit vniuersalis negatio que nullum hoīes animal eē cōtendit: at si

dit: at si particularis affirmatio vel negatio vere sunt: idque predicat quod a subiecto diuidi ac segregari queat: affirmationem negationemque vides non esse dubium posse metiri: ut quoniam vere sint particulares quod opponunt quedam hominem esse iustum et quedam homines non esse iustos: his superpositas vniuersales falsas esse manifestum est: ut ea que dicitur: omnis homo iustus est: et nullus homo iustus est: at si quod tale affirmatio particularis pronunciet: quo subiectum carere non possit: vera erit supposita affirmatio vniuersalis: ut cum aliquis enunciat: quedam hominem esse animal: huic vltis affirmatio in veritate consentit: que est: omnis homo animal est: at si quod particularis negatio tale proponat: quod subiecto nequeat inherere veritatem particularis negationis vltis negatiue veritas necesse est consequatur: ut cum aliquis dicit: quedam hominem lapide non esse: consonat vniuersalis veritas propositio: que nullum hominem lapide esse pronunciat. quo fit ut precedentibus quidem vniuersalibus veris particulares veras esse necesse sit. Precedentibus vero in falsitate particularibus vniuersalium veritas subsequatur. Manentibus vero vniuersalibus falsis particulares mendacium dicere non sit necesse: sicut ne vera quidem particularibus proponentibus veram vniuersalium necesse est esse sententiam et hoc quidem exempla docuerunt: ut antea firma demonstratione clarescat: vtilis ad euentiam rerum descriptio proponatur.

Vltis affirmatio. Contrarie. Vltis negatio
De tum diuidunt verum et falsum
tum false sunt utreque: vere nunquam

Subalterne.
Falsa particulari falsa est vniuersalis: sed non conuertitur.
Vltis vniuersali vera est particularis: sed non conuertitur.
Ite semper diuidunt verum et falsum.
Falsa particulari falsa est vniuersalis: sed non conuertitur.
Subalterne.
Vltis vniuersali vera est particularis: sed non conuertitur.

De tum diuidunt verum et falsum:
tum vere sunt utreque false nunquam
Particularis affirm. Subcontrarie. Particularis nega.

Et his ergo que superius dicta sunt intelligi potest contrarias quidem vel verum inter se falsumque diuidere: vel simul posse metiri: veras simul esse non posse: subcontrarias vero vel utrasque veras esse: vlt altera vera: altera falsa: nunquam tamen simul proferre mendacium. Angulares autem neque in veritate nunquam neque in mendacio consonare: sed vni semper veram alteri semper falsam esse sententiam. nunc demonstrandum est vniuersalibus veris particulares non posse metiri. falsis autem vniuersalibus posse particulares non falsam proferre. Dico enim si vniuersalis affirmatio sit vera particularis quoque affirmatio vera futura: nam si falsa est erit vera que particulari affirmationi opponit vniuersalis negatio. sed posita est vera affirmatio vniuersalis: hoc igitur modo utrasque simul veras esse contigit. affirmationem scilicet vniuersalem: vniuersalemque negationem: quod euenire non posse monstratum est: si igitur fieri potest: ut affirmatiua vniuersali vera proposita particularis affirmatio metiat. Rursus si vera est vniuersalis negatio particularis quoque nega-

tionem vera esse concedo. nam si falsa quis dixerit: vniuersales affirmationem que est ei opposita: vera necessario esse fatebitur. at si vniuersalis negatio vera esse proposita est simul igitur vniuersales negationem et affirmationem veras esse contigit: quod fieri non posse superius posita exempla docuerunt: at si falsa est vniuersalis affirmatio: particularis vel falsum poterit enunciare vlt verum quo posito nihil impossibile comitatur: siue enim falsa sit erit vera negatio vniuersalis: seu vera illa sit: vniuersalem negationem falsitas obtinebit. Quo fit ut falsa vniuersali affirmatione vniuersalis negatio: tum ei falsitate consonet: tum ab ea veritate discordet: quod non esse impossibile superioribus docet exemplis. Eodem quoque modo et si vniuersalis negatio falsa sit particularis negationem vlt vera vlt falsa esse possibile est: neque idcirco aliquid sequitur incongruum. Particulari namque negatione vera vniuersalis affirmatio metietur: eadem falsa verum vniuersalis affirmatio pronunciat. quo fit ut falsa vniuersali negatione proposita: affirmationem vniuersalem tum vera: tum falsam rationis deinde ostret euenire: quod impossibile non est. rursus si particulares false sint: vniuersalis quoque falsitas sequitur: nam si particularis affirmatiua pronunciet mendacium vniuersalis quoque affirmationi falsitas inheret: nam si hec vera est: falsa erit ei opposita negatio particularis: sed affirmationem particularis constitutum esse mendacium. simul igitur particularis affirmatio et negatio falsa sunt: quod esse inconueniens precedens tractat. Declarauit: item si particularis negatio falsa dicatur: vniuersalis quoque negationis falsitas consonabit: nam si negatio vniuersalis vera est: falsa est opposita que est affirmatio particularis: quomodo utrasque particulares affirmationem. scilicet ac negationem simul falsas esse contigit quod fieri non posse per diximus. at si vera sit affirmatio particularis falsa vlt vera vniuersalis affirmatio esse potest: sed siue falsa sit particularis negationem vera esse necesse est: siue vera sit: habebit particularis negatiua mendacium. Sed cum vera sit affirmatio particularis negationem particularis vel falsam esse vel vera nihil est impossibile. Rursus si negatio particularis teneat veritatem: vniuersalis negatio vel veritatem tenere potest vel proferre mendacium. Illas si vera est oppositam affirmationem particularis falsas esse manifestum est: si falsa est veritatem particularis affirmatiua custodiet: quo fit ut si particularis negatio teneat veritatem affirmatio particularis vera vel falsa sit: quorum neutrum impossibile non esse premissa docuerunt: atque hec quidem de vniuersalibus dicta sufficiant. Illuc de indefinitis ac singularibus differamus: quare quidem indefinite sunt: quibus nulla significatio determinationis adiungitur: sed propter vniuersalis et particularis intelligentiam quantitatis proferuntur ut homo iustus est: homo iustus non est: quibus tamen est (ut dictum est) nulla significatio determinationis adiungatur: vni tamen obtinent particularium propositionum. Illas quoque ut ille quas subcontrarias in priore descriptione signauimus: alias quidem inter se verum falsumque distribuunt: alias quidem in dicenda veritate conspirant nunquam tamen simul videntur posse se mentiri: ita etiam indefinite si quidem tale est quod enunciat quod subiecto semper esse necesse sit affirmatio est vera: falsa negatio: ut in his propositionibus. homo animal est: homo animal non est: at si id in indefinitis propositionibus efferatur quod subiecti natura non suscipit: negatio quidem vera est: sed affirmatio iuncta est falsitati: ut si quis dicat: homo lapis est: homo lapis non est: ut vero utreque in pronuntianda falsitate consentiant: non potest inueniri. Eadem tamen ab vniuersalibus affirmatiuis:

atq; negatiuis ita differunt: vt quoquomodo subiecta perimutes: vna ſemper veritatis: altera ſit ſemper plena mendacij. Exēpluz vero huiusmodi predicati quod ſubiecto ſemper inheret hoc eſt. omnis hō animal eſt homo animal non eſt. nullus hō animal eſt: hō animal eſt. Hic indefinite vi eadē funguntur qua ⁊ particularis. hui⁹ vō quod nūquā inheret. hoc eſt. omnis homo lapis eſt. hō lapis non eſt. Null⁹ homo lapis eſt. hō lapis eſt. in his quoq; indefinite vniuerſalib⁹ oppoſite p vnāquāq; oppoſitionē vnā veram falſā alteraz reddiderūt: itē quod ſuſcipere ſubiecti naturaz valeat ⁊ poſſit amittere. Omnis hō iuſtus eſt. hō iuſtus non eſt. Nullus homo iuſtus eſt. homo iuſt⁹ eſt. in his etiaz indefinite particularib⁹ immutate ſunt: que vniuerſalib⁹ obiecta p vnāquāq; propoſitionuz aduerſitatez: vni ſemper verum: alteri diuiſere mendaciaz. Preterea quoquo modo terminozū exempla ponant ſi affirmationes affirmationib⁹ negationes negationibus cōparem⁹: vniuerſalib⁹ vis indefinite veritas puenit: vt cum vere ſunt. omnem hominē eſſe animal: ⁊ nullum hominē eſſe lapidez conſtat. Veritas indefinite que pponunt: ⁊ hominem animal eſſe: ⁊ hominē lapidē non eſſe. At ſi vniuerſaliū falſitas antecedit indefinite veritas: vel mendaciaz variabilis. hoc modo. falſa enī eſt vniuerſalis enunciatio que pponit. omnem hominē eſſe iuſtum: ſed ea que dicit hominē eſſe iuſtus: tenet in humane nature parte veritatez. Nam ſi nō habet omnis hō iuſtitia cū tamē aliquis habeat: vere dici poſſe hominem eſſe iuſtum. Itē cum pponit vniuerſaliter. Nullus homo iuſt⁹ eſt: falſū eſt. Aſi id indefinite denegat: a veritate non diſcrepat. Illā cuz ſit aliq; homo non iuſt⁹: non mētiatur qui pronūciauerit hominem eſſe nō iuſtū. Itē cuz ſit falſa que vniuerſaliter affirmat dicens. omnes hominē eſſe lapidē: falſa eſt que idem indefinite enūciatione cōfirmat dicens hominē eſſe lapidē. Rurſus cum ſit falſa negatio per quam pponitur: nullum hominē eſſe aīal: falſa eſt indefinite negatio que pronūciat hominem non eſſe aīal. Hic quoq; particulariū ſimilitudo ſeruata eſt. Illā in ſubalternis vā vniuerſalitas veritate particularitatis traherat. falſa vō vniuerſalitas nec veritatis nec mendacij neceſſitatez particularib⁹ afferebat. Eadē omnia vniuerſalium atq; indefinite collatione pueniūt. Rurſus indefinite falſas cōſtet: vniuerſales quoq; neceſſe eſt eſſe mendaces: vt ſi falſū ſit eē hominē iuſtū: falſū erit omnē homines eē iuſtus. quādo quidē non capit veritatem: ſi iuſtus vel vnus hō non fuerit. Itē ſi indefinite negatio mētiatur: vniuerſalis negatio nō habebit: veluti ſi falſa ſit ea que dicit hominē nō eē iuſtū: quādo quidē nō poſſet vniuerſaliter ab homine denegari: ſi vel vni hominuz pbabit ad eſſe iuſtitia. At ſi indefinite ſententiaz veritatis optineāt: vniuerſales tū veras tū eueniet eſſe mendaces: velut cuz dicimus hominē eſſe iuſtus vey eſt. eſt enī homo qui iuſtitia nō careat: hui⁹ vniuerſalis negatio mētiatur: cū quis dixerit nullum hominē eſſe iuſtus. At ſi id affirmabit indefinite quod a ſubiecto diuelli ſecerniq; nō poſſit: vera nihilomin⁹ erit affirmatiua que pponit omnē hominē eē aīal. At ſi id quod ſubiecti naturaz nō recipit pponit indefinite negatio: veluti ſi dicat hominē lapidē nō eē nihil ab ei⁹ veritate vniuerſalis negatiua diſſeriet: vt ea que nullū aīal eē pponit. nihil igit dubium eſt indefinite particularib⁹ eſſe cōſimiles: eadēq; viz veritatis ac falſitatis ſignificationibus

obtinere: de quib⁹ ſufficiēter dictū eſt. Nūc de ſingularib⁹ explicem⁹ que nihil ſuperiorib⁹ ſimiles extant Ille nāq; quoniā cōſtituebāt vniuerſale ſubiectū de quo predicatū terminū dicerēt: idcirco ſuſcipiebant et differētiā quātitatez. Illā quod vniuerſale eſt ⁊ vniuerſaliter ⁊ particulariter ⁊ indefinite poterit pronūciari At he que vni⁹ aliqd ponunt ſingulariter atq; indiuidue: differētiā quātitatez habere nō poſſūt: atq; id ſola in eis relinquitur diſcrepātia qlitatis. q; hec qdez affirmatio: illa vō negatio. Sēper igit inter ſe affirmatio ⁊ negatio ſingularis verū falſūq; diſtribuet. Si nō cetera ipediāt que ſeſū in alias atq; in alias ſignificationes ſolēt deflectere ac detorquere. Cum vō vni⁹ atq; idē predicatū atq; ſubiectū in affirmatione ⁊ negatione cōſtiterit: vno eodēq; ſumptum tēpore: vno eodēq; platū modo: ad vnuz atq; idem relatum: de vna atq; eadē parte ppoſitū: neceſſe eſt ex his vnā ſemper eſſe verā: alterā ſemper eſſe falſam. Nam ſiue equiuocos terminos ſumat: ſiue nō ad idēz tēp⁹ pcedāt: ſiue alius vtriſq; iſit mod⁹: ſiue ad alias ptes vel ad aliquid aliud referant veras vtraſq; eſſe ptingit. Age enī equocu terminū ſumat affirmatio: dicatq; Lato vtice ſe peremit: negetq; negatio: Lato ſe vtice nō peremit. Hic igitur vtrez ſūt vere qm Lato equocu ē. Illāq; Lato ptozius vtice ſibi man⁹ itulit: Lato vō cēſozius minime. Itē pponat affirmatiua hoc mō. Nocte lucet. negatio reipōdeat. nocte nō lucet. Hic igitur lucere equocu ē. Atq; id nihil ipedit quo minus vtrez i veritate pmaneat. Affirmatio nāq; cū dicit lucere nocte: lune loqitur lucē. Illa vō cū negat de ſolis luce ſignificat. Hic igit equocuz predicatū vtraſq; verū cōſeruare pmiſit. Itē ſi quis de Socrate proponat dicēs. Socrates ſedet. Atq; alius neget. Socrates non ſedet: vtrez vere eē queunt: ſi ad diuerſa tempora referantur. Pōt enim nūc quidē Socrates ſedere: alio vō tēpore nō ſedere. Rurſus ſi quis humani oculi colozem nigrum eſſe confirmet: aliūq; nigrū non eē cōtendat: vtriq; verum loquentur: ſi ad ſingulas oculi partes affirmatio negatioq; referantur. Nam quod circa orbē ē qui medius pupillam tenet: albū ē. Ipſe vero orbis niger viſitur Rurſus ſi de Socrate inter duos locato quis dixerit Socrates dexter eſt: aliūq; reſpōdeat Socrates dexter nō ē: vtriſq; cōſtare veritas pōt. Ad eū q cuz ſiſtra Socratis ē: dexter ē. Ad cum vero cuius leuolateris pars Socratis dextra cōiungitur: dexter nō ē Itē ſi quis ouum animal eſſe conſtituat: aliūq; ouū animal eſſe neget: vtrez a veritate non diſſonant. Illāq; ouuz poteſtate animal eſt: actu animal non ē: ita igitur inter ſe ſingularium ſubiectozum ppoſitiones verū falſūq; diſtribuent: vt vnā veritatē neceſſe ſit habere: alterā mendatiū. Si neq; qd ſubiectū eſt neq; quod predicatū: aliqua ſit equiuocatione cōfuſū ad idē tēpus ad eadē partes ad eūdē modū: eadēq; rē ad quā affirmatio retulit: ea q proponuntur i negatione afferat: vt ſi q; de Socrate pronūciat Socrates caluus eſt: Socrates caluus non eſt. Si igitur de ſocrate eodē affirmatio negatioq; pponat. ſi eandem caluitij ſignificationē affirmatio ſumpſerit ⁊ negatio ſi eadē vtrez capitis partē loqnt: ſi vel actū vtrez poteſtatēue ſignificēt: ſi nulla diuerſitate tpis erret ambage. Si ſi ad aliū affirmatio: ad aliū negatio referat: vna ſemp veritati cōiuncta ē retinet ſemp altera falſitate. Quā de ea quēmetiappoſitionuz: q vtriſq; ſimplicib⁹ terminis eodēq; ordine captaret explici

nunc de ea participatione discendum est que et utroque termino et eundem ordinem servat: hoc autem (ut dictum est) tribus contingere modis potest: aut. n. predicatus terminus: aut subiectus terminus: aut uterque cum negatione proponitur. Ac tunc enuntiatio vel ab infinito subiecto: vel ab infinito predicato: vel ab infinitis utrisque consistit. Quoties enim nomini negatio subiungitur: nomen redditur infinitum. Atque ideo per oppositionem participatio fieri dicitur. Non enim simpliciter semper infinitum nomen opponitur: ut homo non homo: animal non animal: et cetera. que cum ita sunt disponantur simplices atque ex earum natura ceteras colligamus. Primum igitur per positionum series describatur ea. scilicet que utrisque iungitur finitis: propositisque simplicibus ita ex infinitis omnibus copularum propositionum ordo iungatur: ut affirmationes affirmationibus: negationes negationibus aduersis frontibus collocentur.

Omnis homo rationalis est Omnis non homo non rationalis est
Nullus homo rationalis est Nullus non homo non rationalis est
Quidam homo rationalis est Quidam non homo non rationalis est
Quidam homo rationalis non est Quidam non homo non rationalis non est

Omnis homo grammaticus est Omnis non homo non grammaticus est
Nullus homo grammaticus est Nullus non homo non grammaticus est
Quidam homo grammaticus est Quidam non homo non grammaticus est
Quidam homo grammaticus non est Quidam non homo non grammaticus non est

Omnis homo lapis est Omnis non homo non lapis est
Nullus homo lapis est Nullus non homo non lapis est
Quidam homo lapis est Quidam non homo non lapis est
Quidam homo lapis non est Quidam non homo non lapis non est

Omnis homo iustus est Omnis non homo non iustus est
Nullus homo iustus est Nullus non homo non iustus est
Quidam homo iustus est Quidam non homo non iustus est
Quidam homo iustus non est Quidam non homo non iustus non est

Omnis homo risibilis est Omnis non homo non risibilis est
Nullus homo risibilis est Nullus non homo non risibilis est
Quidam homo risibilis est Quidam non homo non risibilis est
Quidam homo risibilis non est Quidam non homo non risibilis non est

Harum igitur talis est consonantia falsitate vel veritate proprietate ut affirmationes quidem iter se universales particularibusque negationes vel in veritate: vel in mendatio consistere queant: vel vix iter se falsitasque dividere. Si quid enim de subiecto tale predicet quod vel subiecto nequeat segregari: ut ab homine rationalitas: vel a subiecto quod recedere queat sed subiecti naturam non possit equare: ut hominis grammaticus: vna veram alteram falsam esse perveniet. Nam qui dicit omnis homo rationalis est verum loquitur: et qui dixerit. omnis non homo non rationalis est: mentietur. Divine namque substantie: rationis quidem compotes sunt: sed homines non sunt. Itaque si quis pronunciet. omnis homo grammaticus est falsum dixerit. At qui proponit omnis non homo non grammaticus est: verum dixerit. Nam quod homo non est grammaticus esse non potest. At si id de subiecto predicet: quod vel nunquam subiecto valeat convenire: ut lapis homini: vel conveniens ab eo possit abscedere cum sit maius atque univocalius subiecto ut iustitia homini: simul utrisque falsitas pervenit. Nam si quis dicit omnis homo lapis est falsam fecerit propositionem. Eodem quoque modo quod dixerit. omnis non homo non lapis est: cum scilicet homo non sit: sed lapis. Itaque propositio

omnis homo iustus est falsa est: cuius sequitur falsitatem omnis non homo non iustus est. Nam divinis substantiis adest semper iustitia: cum non sit humanitas. At si quod tale de subiecto predicet quod et semper ei copuletur: neque tamen subiectum possit excedere: ut risibile homini: utrisque sententia in significandi veritate concurrunt: omnis homo risibilis est vera est: omnis non homo non risibilis est: hec retinet veritatem. Nam quod risibile hominis proprium est recte dicitur non esse risibile quicquid homo non fuerit. Eadem omnia in particulari negatione redduntur. Nam siue que sunt maiora subiecto atque ab eo discedere nequeunt: ut rationalitas ab homine: vel que discedunt quidem sed sunt minora subiecto: ut grammaticus hominis: de subiecto predicetur: vna vera altera falsa faciunt. Nam qui dicit quidam homo rationalis non est: falsum proposuit: quod vero respondet: quod non homo non rationalis non est: verum loquitur. Divina quippe substantia non est quidam homo: sed carere non potest humane ratione nature. Itaque quidam homo grammaticus non est vera est: sed falsa est si dicam: quod non homo non grammaticus non est. Cum illud sit verius quoniam qui homo non fuerit non potest esse grammaticus. At si que vel nunquam de subiecto possunt vere predicari: ut lapis de homine: vel predicatur quod dem et sunt maiora subiecto: sed ab eo discedere separarique possunt: ut iustitia ab homine: veras partem utrisque conservant. Nam qui dicit: quidam homo lapis non est verum dixerit. At si quis respondeat: quod non homo non lapis non est: is quoque verum dixerit: si quidem de filice vel de busi iusmodi ceteris velit intelligi: que cum non sint homines non lapides non sunt. Itaque quidam homo iustus non est propositio veritatem tenet. Sed ne illa quidem falsa est que proponit quod non hominem non iustum non esse: hoc enim ut dictum est divinis substantiis invenitur: ut iustitia teneant que ab hominis diffinitione sancte sunt. Item si id quod abesse non potest et sit equale subiecto de eodem subiecto predicetur: ut risibile homini incurrit utrisque mendacium. Nam quidam homo risibilis non est: falsa est: cuius falsitati sese emulam prestat que proponit: quod non homo non risibile non est: quasi qui homo non sit possit esse risibilis. Ita igitur quod in affirmationibus univocalibus et particularibus negativis veritas falsitasque et si mul aliquoties invenitur et iter utrisque dividit. Negationes vero univocales et particulares affirmationes non simili respondet modo. Sed negationes quod univocales vna verum dicere alteram falsum: simul utrisque falsas esse possibile est. Simul autem veras nunquam esse contingit. Nam si id quod adesse subiecto non potest predicet ut lapis homini: vna vera faciunt altera falsa: ut est. Nullus homo lapis est vera est: falsa est que proponit nullus non homo non lapis est. Omnia quippe animalia propter homines ita non sunt lapides sicut ab hominibus nam sancta sunt. quicquid vero aliud de subiecto predicet: neutri consistere veritas potest: ut si quis proponat. Nullus homo rationalis est falsum dixerit. Aliusque respondeat: nullus non homo non rationalis est: hac quoque convincit rationem mentiri: equus quippe non homo est: nec enim quis dixerit rationis esse participem: ut aut simul vere sint nullus poterit terminus approbare. Particulares autem affirmationes in differentia veritatis falsitatisque discedunt: quoties aliquid tale de subiecto dicitur quod nunquam possit adesse subiecto: ut lapis. nam si quis enunciet quidam homo lapis est: falsa propositio est. At si quis respondeat. quidam non homo non lapis est tenet contrariam veritatem: equus quippe non homo est nec lapis esse dicitur: quicquid vero aliud de subiecto predicabitur: est eas in veritatis significationem convenire: ut quidam homo rationalis est vera est: quod non

Liber.

homo nō rationalis est huic quoq; vitas cōstat: equ⁹ quippe non hō est nec ratione subsistit: vt vō simul false sint: nullis reperiet exēplis. Ad hūc igit modū r de ceteris que vel subiectū vl p̄dicatum retinēt infi nitū: ad vitatis falsitatisq; cōsensuz enunciationum propetas cōsiderāda est: de quib⁹ modo breuiter qd eueniat tetigisse sufficiat. singulari vō lectoris explorā da diligētie r p cōuenientes terminos rimāda pmit tin⁹. disponantur igit ppositiōes que ex vtrisq; sim plicibus terminis constant: easq; quaruz subiectum tantum abnuatur: ex aduersa parte respiciant.

Simplices.

Ex subiectis infinitis.

Omnis hō rōnalis est	Omnis nō hō rōnalis est
Nullus hō rōnalis ē	Nullus nō hō rōnalis est
Quidam hō rōnalis ē	Quidā nō hō rōnalis est
Quidā hō rōnalis nō ē	Quidā nō hō rōnalis n̄ ē

Omnis hō risibilis est	Omnis nō hō risibilis est
Nullus hō risibilis est	Nullus non hō risibilis ē
Quidā hō risibilis est	Quidā nō hō risibilis est
Quidē hō risibilis nō ē	Quidā nō hō risibilis n̄ ē

Omnis homo iustus ē	Omnis non hō iustus est
Nullus homo iustus est	Nullus non hō iustus est
Quidā homo iustus est	Quidā non hō iustus est
Quidā homo iustus n̄ ē	Quidā si hō iustus non ē

Omnis hō grāmatic ⁹ ē	Omnis si hō grāmatic ⁹ ē
Nullus hō grāmatic ⁹ ē	Nullus si hō grāmatic ⁹ ē
Quidā hō grāmatic ⁹ ē	Quidā si hō grāmatic ⁹ ē
Quidā hō grāmatic ⁹ n̄ ē	Quidā si hō grāmatic ⁹ n̄ ē

Omnis homo lapis est	Omnis non homo lapis ē
Nullus homo lapis est	Nullus nō homo lapis ē
Quidaz homo lapis est	Quidam non hō lapis est
Quidam hō lapis non ē	Quidā nō homo lapis n̄ ē

CIn baruz igitur affirmationibus quidez vniuersali bus veritas r falsitas distribuit: si qd tale de subie cto p̄dicet quod abesse nō possit: siue illud maius sit vt aīal hoīe: siue equale vt risibile hoī. In his enim vnam verā alterā falsā eē necesse est quicquid vō p̄ ter ea fuerit p̄dicatū vnā seper vitas: alteram semp falsitas sequet: vt autē simul v̄e sint neq; ostēdi par ticulariū vō in affirmationibus quidez siquidem ea predicent que valeāt trāsire subiectū: siue ab eo sepa rari nequeūt: vt aīal ab hoīe: seu possint: vt iustitia ab hoīe: loquitur vtraq; vera sētētia. quicquid vero preter ea fuerit p̄dicatū: vnā veritas alterā falsitas tenet. false vero simul nequeūt iueniri. Allegationes vero p̄ticulares siqdē id p̄dicet quod a subiecto non possit abscedere: siue illud mai⁹ sit vt rōnale homine seu eq̄le: vt risibile homini: vni cōstabit vitas altera mentietur. Si quid vero preter ea fuerit predicatus: veras seper vtraq; cōstat: vt i eas cōmūnis falsitas nunq; possit incidere. **C**Item disponantur in ordi nē primū quidem simplices: has e regione respici ant que subiecto simpliciter negantur predicato.

Simplices.

Ex infinito predicato.

Omnis homo lapis est	Omnis homo non lapis ē
Nullus homo lapis est	Nullus homo non lapis ē

Quidam homo lapis est	Quidam hō non lapis est
Quidam homo lapis si ē	Quidā hō non lapis nō ē

Omnis homo animal ē	Omnis homo non aīal est
Nullus homo animal est	Nullus homo non aīal ē
Quidam homo aīal est	Quidā homo non aīal est
Quidam homo aīal nō ē	Quidam hō non aīal n̄ ē

Omnis homo risibilis ē	Omnis hō nō risibilis est
Nullus homo risibilis ē	Null ⁹ homo nō risibilis ē
Quidā homo risibilis ē	Quidā hō non risibilis ē
Quidam hō risibilis n̄ ē	Quidaz hō si risibilis n̄ ē

Omnis homo iustus est	Omnis hō non iustus est
Nullus homo iustus est	Nullus homo non iust ⁹ ē
Quidā homo iustus est	Quidā homo nō iustus ē
Quidā hō iustus non ē	Quidā hō non iustus si ē

Omnis hō grāmatic ⁹ ē	Omnis hō si grāmatic ⁹ ē
Nullus hō grāmatic ⁹ ē	Nullus hō si grāmatic ⁹ ē
Quidā hō grāmatic ⁹ ē	Quidā hō si grāmatic ⁹ ē
Quidā hō grāmatic ⁹ n̄ ē	Quidā hō si grāmatic ⁹ n̄ ē

CHarum igitur affirmationes vniuersales: siquidez predicent quod subiecto nequeat conuenire: vt lapis homini: vel a subiecto cuz sit equale vel sit maius nō possit abscedere: vt animal vel risibile ab hoīe: vnaz semper necesse est veritatem alteram proferre men dacium: quicquid vero preter ea fuerit predicatum vtrisq; falsitas inuenitur: vt ad veritatem conuenire non possint. Allegationes vero vniuersales si qdē id s subiecto predicent qd subiecto adesse possit r abesse: ita vt excedat vt virtus hominem: vel id quod adesse quidem queat sed non possit adequare subiectum vt grāmaticus hominem: vtreq; in falsitate cōmunicāt quicquid vero aliud fuerit predicatum: vnaz veritas alteram falsitas consequetur: vt autē simul vere sint nequit ostēdi. **P**articularem vero affirmationes quidem simul vere sunt si id qd vel adesse possit vel abesse predicetur: siue illud maius sit vt iustitia hoī mine: seu minus vt grāmaticus ab homine. Si quid vero aliud fuerit predicatum veritas in eas ac falsi tas distribuitur: ita vt nunq; cōmūnem cōsonent fal sitatem. **P**articularem quoq; negatiue in similib⁹ ter minis veritate concordant. Nam si quod adesse vel abesse potest siue illud maius sit: vt iustus ab hoīe: siue minus vt grāmaticus ab hoīe de subiecto predi cetur veritas vtrisq; constabit. In alijs vero cunctis predicationib⁹ vni veritas alteri falsitas cedit. **M**ūq; tamen vtreq; in prodenda falsitate consentient. **P**re ter banc autem inter se conuenientiam propositionū habent aliquid de proprium que predicatum adiecta negatione pronunciant quod ceteris inesse non pos sit. Affirmatiōes nāq; negationibus negatiōesq; af firmationibus quarum vniuersalis ē ppositio. Itēq; particulares affirmatiōes negationib⁹ negationes af firmationib⁹ ita cōueniūt: vt nūquā neq; in falsitate neq; in veritate discordēt. **C**ōuenientium at ordinem seriēq; describim⁹: q̄s si quis in superius posita respe xerit videbit angulariter conuersas.

Ois hō rōnalis ē	Lōueniūt	Null ⁹ hō si rōnalis ē
Ois hō si rōnalis ē	Lōueniūt	Nullus hō rōnalis ē
Quidā hō si rōal ⁹ ē	Lōueniūt	Quidā hō rōnalis si ē
Quidā hō rōnalis ē	Lōueniūt	Quidā hō si rōal ⁹ si ē

Quod

Quod idcirco in his tantum videtur euenire quod de eodem subiecto utroque intelligitur ordo oppodere. Illa quae dicitur omnis homo rationalis est de homine rationale predicatur. Item quae proponit: omnis homo non rationalis est de eodem homine rationale sciuntur: ut merito simplices affirmationes negationi consuetiatur. At non in alijs intelligitur idem esse subiectum. Illa et illa quae proponit: omnem non hominem esse rationale: et illa quae enunciat: omnem non hominem esse non risibile: de homine non loquuntur: sed quolibet alio quod hominis negatione relinquitur. Atque id velut extraneae atque a semet aliene nec in veritate possidet aliquam nec in falsitate concordiam. Indefinitas autem propositiones quoniam particularibus similes esse monstrauimus adiungendas superioribus non putari. Idem enim idem finitis necesse est euenire quod particularibus solet scurrere.

Expeditis igitur his propositionibus que ex utrisque comunicantur terminis atque eodem ordine collocatis. Nunc eam compositionem conuenientiam vel participationem loquamur que in utrisque quidem terminis conuenientia: sed ordinis commutatione consistunt: cuius disceptationis hic finis est de propositionum conuersione docuisse: quid enim est aliud propositiones mutato ordine conuenire utrisque terminis nisi propositiones conuerti. Conuerti autem vel sibi vel alijs propositiones dicuntur quoties mutato ordine terminorum id est quod subiectum fuerat predicatum: et quod predicabatur ante: subiecto veritatem simul obtinet vel falsitatem. De quibus plenissime hic disputandi sumemus exordium quatuor propositiones esse predicatum: quae habeant differentias quantitatum et utrisque terminis absque ordinis permutatione participant. De vero sunt affirmatio vniuersalis: negatio vniuersalis: affirmatio particularis: negatio particularis. Harum igitur particularis affirmatio particulariter quidem sibi ipsa conuertitur: vniuersali autem affirmationi per accidens: et rursus vniuersalis negatio loco principis sui recipit conuersionem: ad particularem vero negationem per accidens conuerti potest. Affirmationis vero vniuersalis ad seipsam perpetua non potest esse conuersione: ad particularem vero affirmationem per accidens potest. Nec vero negationis particularis ad seipsam principaliter stabilis ac firma conuersione est. Sed negationi vniuersali secundo loco atque accidentaliter. Que omnia facilius declarantur exemplis. Affirmatio enim particularis ut ea quae proponit. Quidam homo albus est. facile sibi ipsa conuertitur: si dicam. Quidam albus homo est: atque in utrisque simul veritas constat. At si quis proponat. Quendam hominem esse lapidem: eamque conuertat dicens. Quendam lapidem esse hominem: mansit in utrisque mendacium. Hoc igitur modo affirmatio particularis sui recipit conuersionem. Item negatio vniuersalis conuerti potest: ut si quis enunciet nullum hominem esse lapidem: eandemque conuersis terminis dicat nullum lapidem esse hominem. simul veritatem tuentur. At si quis dicat. nullum hominem esse animal: atque eandem sub terminorum conuersione proponat dicens. nullum animal esse hominem: neutra suarum perdidit falsitates. Hoc igitur modo vniuersalis quoque negatio sibi ipsa conuertitur: vniuersalis vero affirmatio non tenet perpetuam conuersionem: quousque enim quoties de speciebus propria predicatur: conuertitur vniuersales affirmationes quoniam ut si quis dicat. Omnis homo risibilis est: poterit terminorum ordinem permutare. Omne risibile est hominem: tamen non est hec equalis atque omnibus terminis fida conuersione: quid enim cum quis ita proponit. Omnis homo animal est: nunquid conuerti vere potest: ut omne animal hominem esse pronunciet. Quare cum aliquoties vniuersalis affirmatio conuersa propria non teneat veritatem: dicitur conuersionis na-

turam non posse suscipere. Negatio quoque particularis interdum videtur posse conuerti: veluti si quis enunciet quemdam hominem lapidem non esse verum loquatur cum dixerit quemdam lapidem hominem non esse sed est instabilis et incerta conuersione: nam cum quidam homo grammaticus non sit: falsum est dicere quemdam grammaticum hominem non esse: Ita igitur hec quoque conuersione protinus a sua veritate definit. Superius igitur propositarum quatuor enunciationum due quidem oppositae. id est particularis affirmatio et vniuersalis negatio conuersionem sui firmam perpetuamque suscipiunt. Due vero oppositae. id est affirmatio vniuersalis et negatio particularis conuersionem non tenent firmitatem: sed quia vniuersalis affirmatio que in sui conuersione videtur instabilis si vera est particularis quoque affirmatio non vera esse necesse est. Si autem particularis affirmatio conuersa non amittit propriam veritatem: vniuersalis quoque affirmatio conuersa particulari affirmationi eadem veritatem sonabit: velut his exemplis probabitur. Si quis non proponat omnem hominem esse animal: verum dixerit: huius subalterna particularis affirmatio quemdam hominem esse animal: ea quoque vera est: quoniam vniuersalis affirmationis veritas antecessit. Sed eadem conuerti sibi verissime potest dicitur enim quoddam animal esse hominem. Quo circa affirmatio vniuersalis que proponit omnem hominem esse animal et conuersa particularis affirmatio que pronunciat quoddam animal esse hominem utroque simul veritatis significatione non desinit. Ita igitur vniuersalis affirmatio quae sui conuersionem perpetuam ferre non poterat per accidens particulari affirmationi conuersa est. Per accidens autem ideo quoniam particularis affirmatio principio sibi ipsa loco conuertitur: conuersa autem particulari affirmationi vniuersalis affirmatio eandem retinet in veritate sententiam. Eadem ideo est etiam vniuersalis negationis: que quoniam ipsa principaliter conuerti potest: conuersa quoque negationi vniuersali illa que subalterna est eadem veritatis refert sententiam. Particularis negatio conuersa ad veritatis significationem poterit conuenire: ut si quis nullum hominem esse lapidem confirmet et huius conuersione est nullum lapidem esse hominem: quae cum vera precedat: subalterne particularis negatione perficit veritatem: ea vero est quidam lapis homo non est: que comparata vniuersali negationi que dicit nullum hominem esse lapidem: quousque terminis tam similis veritate proponitur. Igitur particularis negatio que sibi ipsa conuerti non poterit vniuersali negatione per accidens conuerti potest. Per accidens autem idcirco quoniam vniuersalis negatio in seipsa priore loco conuerti potest. Per conuersionem autem sui cum particulari negatione simile veritatis videtur obtinere sententiam. Itaque concludendum est particularis quoque affirmationem vniuersalemque negationem conuersionem sui firmam ac stabilem custodire. Affirmationem autem vniuersalem particularis quoque negationem in conuertendo firmas esse non posse: sed hanc affirmationi particulari: illam vero vniuersali negationi per accidens posse conuerti. Restat nunc de ea propositionum conuenientia vel participatione differere in qua utrinque terminorum ordine permutatione vniuersalis vel utriusque terminorum negationum copulatur aduerbiu. Atque in his enunciationibus conuerti termini per oppositodes dicuntur: vniuersalesque enim terminorum negatione preposita terminis simpliciter pronuntiatis videtur oppositus. Huius vero participationis est triplex modus: aut enim per predicatum terminum negatio iungitur: aut subiecto: aut utriusque termini denegatur. primum igitur supposita descriptio per adiecta exempla. Postquam autem quemadmodum se habent ad veritatis falsitatisque consensum consequentis ordine disputatur. Ad primum quidem de hac differemus: cuius subiectus

predicatioque negat. Post vero cuius subiectum solum potestremo cuiusque predicatio terminus cum negatione profertur. Atque earum quodam naturam atque ordinem ex simplicibus informabimus. Simples autem in quantitatum differentiis constitutas quattuor esse monstrauimus. Sit igitur prima quidem affirmatio vniuersalis que proponat omnes homines esse animalia: aduersum hanc collocet affirmatio vniuersalis que non solum conuersis terminis enunciet verum in vno quoque termino negatiuum aduerbius habeat adiunctum hoc modo. *Omnis non animal non homo est.* Rursus proponat vniuersalis negatio ea que est nullus homo animal est: huic aduersum teneat locum vniuersalis negatio terminis cum negatione conuersis. *i. nullus non animal non homo est.* Item sit particularis affirmatio simplex. *Quidam homo animal est:* huic terminus atque ex aduerso referat particularis affirmatio: que permutatis in ordine terminis negationes vtriusque gestet oppositas: *vt est. Quidam non animal non homo est.* Item sit particularis simplex negatio que proponat. *Quidam homines animal non esse:* hanc ex aduerso respiciat particularis negatio: que permutatis ad ordinem terminis aduerbiu negationis adiecerit: *vt est. Quidam non animal non homo non est.*

Simplices.

Conuerse vtriusque infinitis.

Omnis homo animal est	Omnis non animal non homo est
Nullus homo animal est	Nullum non animal non homo est
Quidam homo animal est	Quidam non animal non homo est
Quidam homo animal non est	Quidam non animal non homo non est

Sed quamquam huiusmodi participationis plures esse differentias nouerimus ad instructionem tamen categoricorum syllogismorum de hac tantum proposuisse sufficiat. quarum quidem propositio pars ex simplicibus nominibus constat: pars vero ex infinitis. Nam propositio vniuersalis: que est: *omnis homo animal est:* ex vtriusque nominibus finitis constat. Namque homo et animal finita nomina esse manifestum est. Ea vero affirmatio que proponit: *omne non animal non hominem esse in finitorum terminorum positione coniuncta est.* Non animal enim et non homo nomina esse infinita in nominis definitione prederimus: que quidem sese ad veritatis falsitatisue rationem sic habent: *vt. n. negationibus adiunctis infinita nomina simplicibus opponuntur: ita et conuersio proponuntur. Primum igitur quod paulo ante in simplicibus habebat. In illis. n. affirmatio vniuersalis particularisque negatio conuersione stabilem non tenebat. Affirmatio autem particularis atque vniuersalis negatio conuerse certissime tenebant vel in veritate vel in falsitate consensum. Hic omne diuersum est. Vniuersalis namque affirmatio: et particularis negatio per oppositiones sibi ipsa conuertitur. vniuersalis autem negationis et particularis affirmationis non est ad veritatis falsitatisue consensum fida conuersio. At primum de vniuersali affirmatione tractemus quod cum in simplicibus vera sit veritate quoque per oppositionem conuersa custodit: *vt ea que dicitur omnes homines esse animalia vera est: atque illi per oppositionem conuertitur. i. omne non animal non homo est: ea quoque vera esse necessesse est.* Propositionis autem huius ista sententia est quoniam non est homo quicquam animal non est: quod verum esse nullus ignorat. Item si sit falsa vniuersalis affirmatio in simplicibus terminis constituta: falsa quoque eius per oppositionem probabitur esse conuersio: nam cum dicimus. *Omnis lapis animal est falsa est: atque illi per oppositionem conuertitur. i. omne non animal non lapis est: ea quoque falsa esse necessesse est.* Id. n. ex tali enunciatione sentitur: quoniam quicquam animal non fuerit id lapis non est: quod aptissime falsum est: cum lapis ipse animal non sit: quod si vniuersalis affirmatio terminorum op-*

positio conuersa sibi in veritate conuenit et in falsitate non est dubium quoniam vltima simplex affirmatio stabili per oppositionem conuersio monstratur. Idem de simplici et particulari negatione dicemus. Nam cum hec falsa est *vt ea que dicitur. Quidam homo animal non est: illa quoque falsitate tenebit que huic terminorum oppositione conuertitur: vt ea que proponit. Quod dicitur non animal non homo non est.* Id. n. ex hac enunciatione colligitur quod res que non sit animal sit homo. Et tamen hoc est esse hominem quod non esse non hominem. At si vera sit negatio particularis ex simplici terminis iuncta: *vt est quidam lapis animal non est: non dicitur veritas cum terminorum oppositione conuersio que proponit. Quod dicitur non animal non lapide non esse.* Id. n. conuersio ita significat quod res quodam animal non sit lapis sit: hoc est enim esse lapidem quod non esse non lapidem: quod si particularis simplex negatio per oppositiones proprie conuersio et in veritate et in falsitate significatio concordat non est dubium particulari simplici negatione certo sibi ac stabili modo per oppositionem terminorum posse conuertitur. In negatione vero vniuersali non est perpetua neque fida conuersio. Quod quidem falsum fore poterit si quis ad solam respiciat conuenientiam falsitatis. Nam cum sit falsa simplex vltima negatio que proponit nullum hominem esse animal: falsa est que per oppositionem conuertitur *vt est nullum non animal non homo est.* Id. n. ex hac propositio monstratur quoniam omne quod animal non est: id homo est: homines esse significat quicquam animal non sit que proponit nullum esse non hominem que animal non sit. Sed hic in falsitate consensus ad veritatem usque non peruenit. Age. n. sit vera simplex vltima negatio: nullus homo lapis est: non vera potest esse nullum non lapidem non homo est. Id. namque designat ista conuersio quoniam quicquam lapis non fuerit id homo est: homines namque esse designat quod lapis non sit: que pronunciat nullum esse non hominem quod lapis non est: quod aptissime falsum est: quoniam n. multa profertur que cum lapides non sunt: tamen ab hominum natura se iuncta sunt: *vt equus arbor atque alia plurima.* Si igitur negatio vniuersalis per oppositionem prope conuersionem in falsitate quod conuenit nec tamen in veritate consistit: recte pronuncietur conuersionem perpetuas atque equabilem non habere. Eadem quoque ratio est in affirmatione simplici particulari. Nam in hoc quoque sepe error opprimitur: *vt certe propositio conuersiones putentur: si quis non ad falsitatis quoque sed ad solam conuenientiam veritatis aspiciat.* Nam cum affirmatio simplex particularis vera sit: *vt est quidam homo animal est.* si huius termini cum oppositione conuertatur fiatque propositio. *Quod dicitur non animal non homo est: a veritate non discrepat.* Quid enim aliud enunciatio ista designat quam esse rem aliquam que cum animal non sit ne homo quidem sit: *vt lapis simul et animalis et hominis natura deficit.* Sed hic in veritate consensus ad falsitatem usque non tendit. Quid enim si sit falsa simplex affirmatio particularis: *vt est: quidam homo lapis est non erit eius per oppositionem falsa conuersio: quidam non lapis non homo est.* At que hec firma veritate consistit. id. n. ex hac propositione datur intelligi: quod sit quidam quod cum lapis non sit ne homo quidem sit: *vt equus arbor: que neque hominis neque lapidis diffinitione clauduntur: quod si particularis affirmatio dum per oppositionem conuertitur in veritate quod tenet se cum ipsa concordantia.* In falsitate autem sibi in se ipsa differt: sit rectum est pronunciare quod termini negatione coniuncta conuersionem firmam stabilemque non teneant. Quare cum in simplicibus ac propter oppositionem conuersionibus vniuersalis quod negatio particularisque affirmatio perpetua fidaque terminorum permutatio vertatur. Affirmatio vero vniuersalis particularisque negatio minime dum per terminorum oppositionem simplex propositio sibi ipsa conuertitur omnia (vt dictum est) aduersa ratione contingunt: vltima namque affirmatio et particularis negatio firmam negationem partium retinent

retinet conuersionē. vñs aut negatio in falsitate qdē recte sibi ipsa cōuertit. In veritate aut sibi ipsa discor dat. Particularis at affirmatio in veritate qdē sibi conuenit s; in falsitate dissentit. Similis aut ptempla tio est in his q̄ uerso ordine terminorū p̄dicato tñ vel subo sibi copulant negationē: in qb̄ vt in supiori bus quoq; fecim̄ p̄positionū tñ ordinē describem̄ ⁊ qd̄ euēiat sub breuitate mōstrabim̄. ⁊ Derquirēda atq; examinaāda singula lectoris diligētie derelinquē tes. Descript̄ ergo simplicib̄ ex aduersa pte q̄ uer so ordie p̄dicatū cū negatiōe pronūciāt conferantur

re pte simplicibus collocatis eas q̄ uerso ordie sub iectus cū negatione p̄ponūt cōtraria frōte cōstituat

Simplices

Lōuerse de p̄dicato īfinito

Omnis homo animal est Omne nō animal hō est
Nullus homo animal est Nullū non animal hō est
Quidā homo animal est Quoddā non aīal hō est
Quidā homo animal n̄ est Quoddaz nō aīal hō n̄ est

Omnis homo iustus est Omnis non iustus hō est
Nullus homo iustus est Nullus non iustus hō est
Quidam homo iustus est Quidam non iustus hō est
Quidaz homo iustus n̄ est Quidā non iustus hō n̄ est

Omnis hō grāmaticus est Oīs nō grāmaticus hō est
Null̄ hō grāmaticus est Null̄ nō grāmatic̄ hō est
Quidā hō grāmaticus est Quidā n̄ grāmatic̄ hō est
Quidā hō grāmatic̄ n̄ est quidā n̄ grāmatic̄ hō n̄ est

Omnis homo lapis est Omnis non lapis hō est
Nullus homo lapis est Nullus non lapis homo est
Quidā homo lapis est Quidam non lapis hō est
Quidaz hō lapis nō est Quidā nō lapis hō nō est

Omnis homo risibilis est Omne non risibile hō est
Nullus homo risibilis est Nullus non risibile hō est
Quidam hō risibilis est Quoddaz nō risibile hō est
Quidaz hō risibilis n̄ est Quoddā n̄ risibile hō n̄ est

Harū igitur in affirmationibus quidem vñs si ea de subiecto predicentur que ⁊ adesse ⁊ abesse contin gant: siue illud subiecto mai⁹ sit vt iustitia hoīe: siue min⁹ vt grāmatic⁹ hoīe: vel si ea que omnino adesse non possūt. vt lapis homini s̄t semper falsas esse ne cesse est. Si qd̄ vō preter hec fuerit p̄dicatū vnā ve ram: falsam alterā esse proueniet: nūq; vō vtriq; ve ritas consonabit. in negationibus vō vñs si quidē ea de subiecto predicent̄ que a subiecto valeāt segre gari: siue illa maiora sint: vt iustitia hoīe: siue miora vt eodē hoīe grāmaticus vtriq; aderit falsa senten tia. Quicquid vō reliquorū fuerit p̄dicatū vni vez alteri faciet adesse mēdatiū. Nunq; vō in his cōcoris veritas inuenit̄. In particularib̄ vō affirmationib̄ siquidē ea predicentur que cū separari possint tū vel maiora sunt vt iustus hoīe vel minora vt grāmatic⁹ hoīe cōmunis affirmatiōes vñs obtinebit. Alia vō quelibet p̄dicatio vnā verā alteram semp faciet eē mendacem: sed nunq; cōmuniter mentient̄. In nega tionibus vō particularib̄ hic mod⁹ est: vt siue ea q̄ adesse nō possunt vt lapis hoīs siue que possūt ac po terunt segregari cū tñ eorū aliud maius sit: vt iusti tia hoīe: aliud minus vt grāmaticus hoīe v̄dicentur veritas vtriq; cōstabit. Quicqd̄ vō absq; his predi cabitur veritatē vni: alteri diuidet falsitatē: s̄t tñ fal sas esse non euenit. Itē descriptio supponat̄ q̄ prio

Simplices

Conuerse ea. subo. infinito

Omnis homo animal est Omne animal non homo est
Nullus homo animal est Nullum aīal non homo est
Quidā homo animal est Quoddā aīal non homo est
Quidaz homo aīal nō est Quoddā aīal nō hō nō est

Omnis homo risibilis est Omne risibile non hō est
Nullus homo risibilis est Nullum risibile non hō est
Quidam hō risibilis est Quoddā risibile nō hō est
Quidā hō risibilis nō est Quoddā risibile nō hō n̄ est

Omnis homo lapis est Omnis lapis non homo est
Nullus homo lapis est Nullus lapis non homo est
Quidā homo lapis est Quidam lapis non hō est
Quidam hō lapis nō est Quidam lapis nō hō nō est

Omnis homo iustus est Omnis iustus nō homo est
Nullus homo iustus est Nullus iustus non homo est
Quidam homo iustus est Quidam iustus non hō est
Quidam hō iust⁹ nō est Quidā iustus nō hō nō est

Oīs hō grāmaticus est Oīs grāmaticus non hō est
Null̄ hō grāmaticus est Nullus grāmatic⁹ nō hō est
Quidā hō grāmatic⁹ est Quidā grāmatic⁹ nō hō est
Quidā hō grāmatic⁹ n̄ est Quidā grāmatic⁹ n̄ hō n̄ est

Superius igitur descriptarū enunciationū affirma tiones quidem vñs si ea de subiecto predicentur que ab eo nunq; valeant amoueri: siue illud maius sit vt aīal homīe: seu equale vt risibile homini: seu tale qd̄ subiecto nullo mō possit obtingere vt lapis hoī vni veritatē dispertiet alteri falsitatē. At si qd̄ absq; his predicabitur vtrasq; falsitas obinebit. Cōmuni at p̄ positionū veritati locus eē nō poterit. At in negatio nibus siquidē vñs ⁊ maiora predicētur: seu ea que re linquere subiectum nequeant vt animal hominē: seu que possint vt iustitia hoīez: vtriq; falsitas iberebit Alia quelibet predicamenta vnā verā faciunt alterā falsam: ita vt cōmunis vtriq; veritatis nō possint eē participes: at in particularibus affirmationibus qdē siquidem maiora de subiecto predicentur q̄ vel nū q; subiecti coniunctione discedāt vt aīal hoīe: vel et segregentur vt iustitia ab hoīe: respōdebit vtraq; ve ritatē cetero vō predicationes veritatem p̄positio nibus falsitatē ue distribuunt in cōmune participati bus falsitatē. Particulares vō negationes siquidē ea p̄dicēt q̄ possint a subo separari: siue illud mai⁹ sit vt iustitia hoīe: seu min⁹ vt grāmatic⁹ hoīe: vñs vtras q; eē necesse est. Si quid vō extra predicabit̄ vni opz verum alteri adesse mendaciū: vt simul false neqāt i ueniri. Atq; hec quidē de his propositionib̄ que cuz determinatione proferūtur dicta sūt. que vō s̄definite sunt: qm̄ particularium proprietatibus adequantur eadem omnia comparate vniuersalib̄ obtinebūt: q̄ i superiore descriptione particulariū p̄positionū ordo seruauit. Restarent subiectorum singulariū p̄positio nes: de quibus qm̄ ⁊ longū est dicere ⁊ nihil ad opis propositi affert vtilitatem ⁊ sibi ipse exemplo earū q̄s superius proposuimus easdē lector inueniet pretereū dum videtur.

Explicit.